

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра политологии

Крыканов
Борис Глебович

СЕПАРАТИЗМ И ИРРЕДЕНТИЗМ НА БАЛКАНАХ

Дипломная работа

Научный руководитель:
старший преподаватель,
Г.А. Острога

Допущена к защите

« » ____ 2025 года

Заведующий кафедрой Антанович Нина Арсеньевна
доктор политических наук, профессор

Минск, 2025

ОГЛАВЛЕНИЕ

РЕФЕРАТ	3
РЭФЭРАТ	4
SUMMARY	5
ВВЕДЕНИЕ	6
ГЛАВА 1 ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ СЕПАРАТИЗМА	8
1.1 Понятие и сущность сепаратизма.	8
1.2 История понятия сепаратизма	9
1.3 Причины возникновения сепаратизма	10
1.4 Разновидности и формы сепаратизма	11
ГЛАВА 2 ИСТОРИЧЕСКИЕ КОРНИ СЕПАРАТИЗМА И	
ИРРЕДЕНТИЗМА НА БАЛКАНАХ.	14
2.1 Этимология названия Балканы и их география	14
2.2 Древнейшая история Балкан	15
2.3 Античность на Балканах и Римское господство	18
2.4 Балканы в период Великого переселения народов	22
2.5 Балканы в Средние века и в период Османского господства	24
2.6 Подъем национализма и Первая Мировая война на Балканах	29
2.7 Межвоенный период и Вторая Мировая война на Балканах	34
2.8 Балканы в период Холодной войны	38
ГЛАВА 3 СОВРЕМЕННЫЕ ПРОЯВЛЕНИЯ СЕПАРАТИЗМА И	
ИРРЕДЕНТИЗМА НА БАЛКАНАХ.	41
3.1 Распад Югославии (1991 – 2008 годы)	41
3.2 Непризнанные и частично признанные государства	48
3.3. Этнические меньшинства, ирредентистские проекты и горячие точки на Балканах	52
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	60
СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ.	62
ПРИЛОЖЕНИЯ	67

РЕФЕРАТ

Объём работы: 66 страниц, 50 использованных источников, 5 приложений.

Ключевые слова: СЕПАРАТИЗМ, ИРРЕДЕНТИЗМ, БАЛКАНЫ, НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ, ТЕРРИТОРИАЛЬНАЯ ЦЕЛЛОСТНОСТЬ, МЕЖЭТНИЧЕСКИЕ КОНФЛИКТЫ, ЭТНОПОЛИТИЧЕСКИЕ ДВИЖЕНИЯ, ИСТОРИЧЕСКАЯ ПАМЯТЬ.

Объект исследования: сепаратизм и ирредентизм на Балканском полуострове в контексте их исторической эволюции и современных проявлений.

Предмет исследования: исторические, этнокультурные и политические причины возникновения сепаратистских и ирредентистских движений на Балканах, конкретные кейсы как модели взаимодействия внутренних и внешних факторов;

Цель работы: выявить исторические, социально-политические и международные факторы, определяющие динамику сепаратизма и ирредентизма на Балканах, и раскрыть сущность подобных движений.

Методология исследования: анализ, синтез, индукция, дедукция, сравнение, системный анализ, историко-генетический метод, сравнительно-исторический анализ, кейс-стади, дискурс-анализ.

Научная новизна исследования: комплексный анализ этнической истории Балкан, а также анализ балканского сепаратизма и ирредентизма с акцентом на ключевые этапы: распад Югославии, постконфликтные кризисы и современные ирредентистские движения. Сравнительное изучение роли международных акторов (ЕС, США, Россия) в эскалации и урегулировании конфликтов. Выявление взаимосвязи между историческими нарративами (Османское наследие, югославская идея) и современными этнополитическими требованиями.

Результаты исследования: Сепаратизм и ирредентизм на Балканах это следствие незавершённого нациестроительства и противоречий между принципами территориальной целостности и самоопределения. Ключевые кейсы (Косово, Республика Сербская) демонстрируют, что внешнее вмешательство часто усугубляет конфликты, создавая прецеденты для новых расколов. Стабилизация региона требует укрепления гражданских институтов, диалога между этническими группами и сбалансированной позиции международного сообщества.

РЭФЭРАТ

Аб'ём працы: 66 старонак, 50 выкарыстаных крыніц. 5 прыкладанняў.

Ключавыя словы: СЕПАРАТЫЗМ, ІРЭДЭНТЫЗМ, БАЛКАНЫ, НАЦЫЯНАЛЬНАЯ ІДЭНТЫЧНАСЦЬ, ТЭРЫТАРЫЯЛЬНАЯ ЦЭЛАСНАСЦЬ, МІЖЭТНІЧНЫЯ КАНФЛІКТЫ, ЭТНАПАЛІТЫЧНЫЯ РУХІ, ГІСТАРЫЧНАЯ ПАМЯЦЬ.

Аб'ект даследавання: сепаратызм і ірредэнтызм на Балканскім паўвостраве ў кантэксце іх гістарычнай эвалюцыі і сучасных праяў.

Прадмет даследавання: Гістарычныя, этнакультурныя і палітычныя прычыны ўзнікнення сепаратысцкіх і ірредэнтистских рухаў на Балканах, канкрэтныя кейсы як мадэлі ўзаемадзеяння ўнутраных і знешніх фактараў;

Мэта працы: выявіць гістарычныя, сацыяльна-палітычныя і міжнародныя фактары, якія вызначаюць дынаміку сепаратызму і ірредэнтизма на Балканах, і раскрыць сутнасць падобных рухаў.

Метадалогія даследавання: аналіз, сінтэз, індукцыя, дэдукцыя, параўнанне, сістэмны аналіз, гісторыка-генетычны метады, параўнальна-гістарычны аналіз, кейс-стадыі, дыскурс-аналіз.

Навуковая навізна даследавання: комплексны аналіз этнічнай гісторыі Балкан, а таксама аналіз Балканскага сепаратызму і ірредэнтизма з акцэнтам на ключавыя этапы: распад Югаславіі, постканфліктныя крызісы і сучасныя ірредэнтистские руху. Параўнальнае вывучэнне ролі міжнародных актараў (ЕС, ЗША, Расія) у эскалацыі і ўрэгуляванні канфліктаў. Выяўленне ўзаемасувязі паміж гістарычнымі наратывамі (Асманская спадчына, Югаслаўская ідэя) і сучаснымі этнапалітычнымі патрабаваннямі.

Вынікі даследавання: сепаратызм і ірредэнтизм на Балканах гэта следства незавершанага нацыястроительства і супярэчнасцяў паміж прынцыпамі тэрытарыяльнай цэласнасці і самавызначэння. Ключавыя кейсы (Косава, Рэспубліка Сербская) дэманструюць, што знешняе ўмяшанне часта пагаршае канфлікты, ствараючы прэцэдэнты для новых расколаў. Стабілізацыя рэгіёну патрабуе ўмацавання грамадзянскіх інстытутаў, дыялогу паміж этнічнымі групамі і збалансаванай пазіцыі міжнароднай супольнасці.

SUMMARY

Volume of work: 66 pages, 50 sources used, 5 applications .

Keywords: SEPARATISM, IRREDENTISM, BALKANS, NATIONAL IDENTITY, TERRITORIAL INTEGRITY, INTERETHNIC CONFLICTS, ETHNOPOLITICAL MOVEMENTS, HISTORICAL MEMORY.

Object of research: separatism and irredentism on the Balkan Peninsula in the context of their historical evolution and modern manifestations.

Subject of the study: historical, ethnocultural and political reasons for the emergence of separatist and irredentist movements in the Balkans, specific cases as models of the interaction of internal and external factors;

The purpose of the work is to identify the historical, socio-political and international factors determining the dynamics of separatism and irredentism in the Balkans, and to reveal the essence of such movements.

Research methodology: analysis, synthesis, induction, deduction, comparison, system analysis, historical and genetic method, comparative historical analysis, case study, discourse analysis.

The scientific novelty of the research is a comprehensive analysis of the ethnic history of the Balkans, as well as an analysis of Balkan separatism and irredentism, with an emphasis on key stages: the collapse of Yugoslavia, post-conflict crises and modern Irredentist movements. Comparative study of the role of international actors (EU, USA, Russia) in conflict escalation and resolution. Identification of the relationship between historical narratives (the Ottoman heritage, the Yugoslav idea) and modern ethnopolitical requirements.

Research results: Separatism and irredentism in the Balkans are a consequence of incomplete nation-building and contradictions between the principles of territorial integrity and self-determination. Key cases (Kosovo, Republika Srpska) demonstrate that external interference often exacerbates conflicts, creating precedents for new splits. The stabilization of the region requires the strengthening of civil institutions, dialogue between ethnic groups and a balanced position of the international community.